Ч. 178. Львів, середа дня 24. (11.) серпня 1910. Річник XIV.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублїв: з висилкою двічи в тижни 5½ доляра, або 10 рублїв; з висилкою що суботи 4½ доляра, або 9 рублїв.
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Телефон Редакциї ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Виходить у Львові що дня крім неділь руских сьвят о 5½ год. по полудни.
Редакция, адміністрация експедиция »Руслана« при ул. Оссолїньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертае ся лише на попереднє застережене.—
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Хлїборобство а промисл.

(*Суспільно-господарскі замітки*).

(Конець).

П. (§) Такий невідрадний стан а радше пересилене у хлїборобскій продукциї приводить в дальшім наслїдку і такі тревожні висліди торговоі статистики, які подали ми в першій частинї сеї статї про нашу державу і про північну Америку.

Яких зарадних середників хватить ся австрийска осередна управа рільництва, щоби запобічи дальшому занепадови хлїборобства, поки що нам не звісно, але примїром в Ірляндиї запобігають подібній грозі зі тим чином, що намагають ся для хлїборобства задержати потрібні робітні сили і спинюють мужиків від виселюваня з краю, затрудняючи їх при домашнім промислї, чим приспорюють безробітним мужикам зарібки і видимі користи.

У північній Америцї знов, щоби запобічи грізним наслїдкам виказаного в горі занепаду хлїборобства, кинено між загал населеня клич: „Вертати назад до фарм!“ Тим кличем, що облетїв усе дневникарство Зединених держав північної Америки, вказано і другим державам напрям, як зарадити тїй грозі та єї погубним наслїдкам.

Після гадки Американців мають зараз таки потворити оселї (кольониї), з яких кожда має складати ся з 32 фарм по 60 гектарів землї. Посеред тих фарм має бути один взірцевий хутор, яким завідував би знавець, що мав би наглядати також рациональну господарку на всїх инших хуторах. В кождій оселї має бути школа, де учили би також наукової земельної господарки та практичного хлїборобства.

Полученєм почви мають в тих оселях піднести дорід і плодовитість землї. Тим способом задумують в Америцї повернути хлїборобству і приєднати до него знов тих міских робітників, що там або злишні або не находять роботи, придбати їм потрібний прожиток і зарібки на селї, а промисловому населеню в містах приспорити потрібних припасів поживи на єго удержанє. І можна і надіяти ся, що се розумне зарадне змаганє доведе до бажаних успіхів.

Отгак то невідрадно стоїть дїло у високопромислових країнах, де вже від того вибуялого промислу і торговлї думають знов вертати до падаючого хлїборобства, щоби єго опять оживити, скріпити, поглубити і зберечи у колишнїй витворчій спроможности...

У нас, в Галичинї, далеко ще до того, щоби аж внїшні обставини, як промисл, впливали відємно на недомоги нашого — ще до волї первісного — хлїборобства. Оно недомагає також, але таки своїми власними хибами. Тому зовсїм оправдано лунає у нас по краю клич: „Хапайте ся і промислу!“ щоби побіч хлїборобства розвинути й двигнути в Галичинї і промисл і торговлю, що у нас так слабко успівають.

Бажати нам сего з душі, особливо серед нашого українсько-руского суспільства, але бажаємо також горячо, щоби при тім змаганю до розбудженя і двигненя промислу в нашій країнї, не забувати і про дотеперішню основу нашого господарского єствованя, про хлїборобство та єго двигнути, оперти на системі найрозумнїйшої господарки, запобігати неприродному і тільки штучно визваному гоновi виселеня серед нашого селяньства поза межі Галичини, ба й за море, а передовсїм, щоби наші хлїбороби-селяни серед тої переселеньскої дурійки не визбували ся так легко ні запрощо своєї батьківщини-землицї, як се звичайно буває, не знаючи навіть, яка доля жде їх далеко за морями в тїй будучій „вимріяній“ вітчинї-„Америцї“.

На царинї дбалости про хлїборобство і хлїборобів зазначує господарска секция „Просьвіти“ і ново перестроєний „Сїльский Господар“ дуже хосенну діяльність... Але і о промисл та єго двигненє треба нам пильно дбати тим більше, що нїякої суперечности інєресів не слїд у нас в тих двох галузях витворчости, як се бачимо у високопромислових країнах. У нас в повні гармонійно можуть розвивати ся і успівати поруч себе всї званя і суспільні верстви, що глядають в них свого зарібку, і з гідного співдїланя всїх суспільних кругів вимагає й наше народне дїло.

Потреба нам зарівно своїх тямучих людий у всїх суспільних кругах; потреба нам академічно образованих, що покінчили і найвисші школи й науки, потреба вишколених про-

---

О. П. А. Шееган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірляндського пароха.
Переклав *Володимир Держирука.*

(Дальше).

Легкий вітер віяв від суші, що було доброю новиною і серед зібраних говорили, що надберережна сторожа доглянула в полудневім напрямі французьку рибацьку фльотилю з Мо.

Між Кампіоном а сотрудником повстала легка суперечка о се, як має називати ся судно. Перший бажав його назвати „Бітра Кампіон з Кільронану“, а другий стояв таки при „Зірницї“. Спір рішила Бітра, що стояла на передї судна. Бо після звичаю, принятого при надаваню імени кораблеви, кинула на його поклад пляшку шампанського вина і сказала дріжучим голосом:

— Іменую тебе „Зірницею“.

В тій хвили однак зблїдла і мало що не вімлїла, бо тяжка фляшка, місто розбити ся на покладї, перевернула ся між зложеними там линвами і вітрилами і випала дірою в барієрі до моря

Се було для моряків лихим віщуванєм і всї се відчули. Вкінци однак кельтицький гумор і співчуте прийшли Бітрі на поміч.

— По що журба! Не пані, а старе се доробало є нещасливе!

— Бутельки такі кріпкі, мов залїзо і такі грубі, що в них нема більше, як одна склянка.

— Кричіть, хлопцї, на честь „Зірницї“.

Залунали оклики та чути в них було звук нещирости, а коли Бітра зійшла з покладу, судно приготовано до подорожи і о. Лєтбі завізвав залогу, щоби заняла місця, — всї цофнули ся з переляком.

— Боягузи! — закликав сотрудник. — Лякає вас глупий случай. Не дозволю отже нікому з вас увійти на поклад. Зверблю залогу з Майдору.

Слова сї вкололи мешканців Кільронану, а коли вкінци кількох майдорських людий заявило готовість вилїзти на судно, відіпхали їх кільронанські моряки і мало що не прийшло до бійки

В сїй хвили приступив Кампіон і зголосив на нинїшний день свої услуги, як капітан і керманич. Пропозиция ся викликала голосні признаки вдоволеня, бо всї знали, що він славний моряк а до того радувало кождого се, що кріпкий, певний себе і відважний чоловік приймає з власної охоти провід там, де люди слабого характеру виявили би переляк і непевність. А лице Бітри захмарило ся ще більше. Побачив се Кампіон і підійшов до доньки, спертої на рамени мужа.

— Нудно менї в старім дворі, моя щебетушечко, в часї вашої неприсутности. Переведу хоч кілька годин на морю і додам кріпости тим боягузам.

— Батьку, батеньку! — закликала Бітра очі її наповнили ся сльозами.

— Скажи їй, що по моїй сторонї слушність — промовив Кампіон до Ормсбі. — Знаєш море і звісно тобі, що небезпеки нема. Яке гарне судно! До побаченя, моя дитино! Не маєте часу до страченя, як бажаєте вспіти на поїзд. До побаченя, Ормсбі! Стережи жінки!

Придусив зворушене, поцїлував доньку і скочив на поміст.

— Все гаразд, хлопцї! Відвяжіть вперед линву! Добре! Пускайте линви!

Струя зловила гарне судно і воно побігло з нею, кермоване сильною рукою аж до місця ширшого, де можна вже було розвинути вітрила. Піднесло ся біле вітрило до половини машту. Під напором вітру судно положило ся боком на филї. Розвинули ся вкінци великі вітрила і „Зірниця“ помчала, краяла филї, як плуг крає скиби і значила дорогу свою запіненою бороздою. Нараз, на даний знак, явила ся на самім шпилю одна хоругвка і перед очима видців показала ся голуба напись на білім тлї „Зірниця“.

Залунали могучі оклики і судно майнуло на широке море.

Як товпа розійшла ся, довго ще на мості киненім високо над заливом, стояли дві особи. Бітра махала хустиною так довго, поки могла на овиді добачити чорну точку. Поволи однак ся точка малїла чимраз більше і зникла вкінци в мраці а молодята виїхали в подорож повесїльну.

По повороті домів, о. Лєтбі показав менї лист, який одержав рано від великої фірми в Люгбур; фірма жалувала ся на лихе виконане замовленя, даного фабрицї в Кільронанї так, що товар годї буде продати а до того жадала першої рати за машини, достарчені для фабрики.

— Тому кілька тижнів, коли наспіло з фірми перше негодованє — говорив сотрудник — звернув я увагу дївчат на неточність у виконаню замовлень, то кілька з них ще й почало горожити ся а деякі заявили, що і так досить працюють відповідно до платнї, хоч я дав їм для заохоти майже два рази тілько, кілько ви-

мисловців, купців, ремісників, крамарів ітд., але не менше треба нам і добре загосподарених селян хліборобів, що стояли би на вижині свого почесного званя, та булиб того сьвідомі, що они не погорджувані „мужики“-хлопи, на яких з презирством глядить всякий полупанок-сурдутовець — іно земельні власники, свої ґазди, поважні україньско-руські горожани, основа і підвалина нашого громадяньства!...

Славити Господа у нас єще не потреба голосити клича: »Вертайте до хліборобства“, але треба єгс конче двигати на висший ступінь розвитку, держати ся цупко своєї батьківщини-землиці, дорожити нею, розвивати побіч хліборобства й инші галузи витворчости та заробкованя — бо се одинока запорука господарского гаразду нашого народа!...

Русофільска „наука“.

(Конець).

Служимо доказами.

Просимо вперед взяти в одну руку працю нашого „ученого“, а в другу руку ось такий твір: „Творенія святаго отця нашего Іоанна Златоуста, архіепископа Константинопольскаго, въ русскомъ переводѣ... Томъ первый. Книга первая... Изданіе второе. С. Петербургъ. Изданіе С. Петербургской Духовной Академіи. 1898.

Тут, знайшовши на ст. 3 розвідку проф. А. Лопухіна: „Жизнь и труды св. Іоанна Златоуста, арх. Конст.“, порівнаймо її з житєписию сего сьвятого з нашого русофільского „вченого“.

Отже вперед впадає в око той самий поділ праці. І у нашого „ученого« і у Лопухіна житєпись ділить ся на отсі чотири розділи: 1) Молодий вік сьв. Івана, 2) сьв. Іван в чині дикона і пресвитера, 4) сьн. Іван на престолї Конст. і 3) сьв. Іван на заточеню і єго смерть.

Тепер перейдім до тексту.

Наш „учений“.	*Лопухін.*
Ст. 3. „Святый Іоаннъ, получившій за свою духову краснорѣчивôсть имя Златоустого, належить до числа тыхъ великихъ церковныхъ свѣтилъ, котрî украшали собою духове небо святои вселеньскои церкви въ четвертôмъ вѣцѣ по Рождествѣ Христовôмъ...“ і т. д.	Ст. 3. „Святый Іоаннъ, получившій за свое духовное краснорѣчіє имя Златоустаго, принадлежитъ къ сонму тѣхъ великихъ церковныхъ свѣтилъ, которыя украшали собою духовное небо святой вселеньской Церкви въ четвертомъ вѣцѣ по Рождествѣ Христовомъ...“ і т. д.
Ст. 5. »Належачи до высшого общества и сама будучи женщиною образованою...“	Ст. 6. „Принадлежа къ высшему обществу и сама будучи женщиной образованной...“
Ст. 8. »Всѣ тіи подѣѣ содержались передъ очима молодого Іоанна...“	Ст. 9. „Всѣ эти событія происходили на глазахъ отрока Іоанна...“
Ст. 9. „Въ тыхъ бôльше спокôйныхъ часахъ Іоаннъ бувъ уже молодцемъ..“	Ст. 10. Въ этому болѣє спокойному времени Іоаннъ былъ уже юношей...“
Ст. 13. „Другъ глубоко урадовавъ ся зъ тои перемѣны въ житю товавиша...“	Ст. 15. „Друъ глубоко обрадовалъ ся этой перемѣнѣ...“
Ст. 16. „Мѣжъ тымъ Іоаннъ, усунувшись ôтъ епископства...“	Ст. 19. „Между тѣмъ Іоаннъ, избѣгнувъ епископства...“

І так далї уступ за уступом, слово за словом, аж до самого кінця. У Лопухіна кінчить ся житєпись словами: „Слава Богу за все“ (ст. 96), так само кінчить „свою“ працю і наш „учений“ „ст. 96).

Перейдім до самого перекладу. Він має бути зроблений з ориґіналу, а тимчасом се лихе перелицьоване московского перекладу. Ось приглянемо ся тілько. Наведу кілька перших лїпших уступів.

По нашому.	*По великоруски.*
Ст. 103. „Много було у мене щирыхъ и вѣрныхъ пріятелѣвъ, и то такихъ, котрî не тôлько добре знали законы дружбы, но и умѣли ихъ строго заховувати: межи тыми же многими пріятелями бувъ одинъ, котрый своєю любовію къ менѣ перевысшавъ другихъ и о стôлько выпередивъ въ тôмъ всѣхъ, о скôлько они людей рôвнодушныхъ взглядомъ мене. Онъ всегда бувъ нерозлучнымъ товаришемъ моимъ: ми учились одныхъ и тыхже наукъ и мали одныхъ и тыхже учителѣвъ...“	Ст. 403. „Много было у меня друзей, искренныхъ и вѣрныхъ, знавшихъ и строго соблюдавшихъ законы дружбы; но изъ многихъ одинъ превосходилъ всѣхъ другихъ любовію ко мнѣ и столько успѣлъ въ этомъ опередить ихъ, сколько они — людей равнодушныхъ ко мнѣ. Онъ всегда былъ неразлучнымъ спутникомъ моимъ: мы учились однѣмъ и тѣмъ же наукамъ и имѣли одныхъ и тѣхъ же учителей...
Ст. 110. „Коли по тôмъ зворушеню умъ єго немного успокоивъ ся, ôнъ сказавъ: Єсли ты мною погордивъ, и не звертаєшь уже на мененіякои уваги, — не знаю, впрочôмъ, за що, — то по крайнôй мѣрѣ повинно тобѣ ходити о твою честь; а теперь ты отворивъ всѣмъ уста; всѣ говорять, що ты задля пустои слави ôтказавъ ся ôтъ тои святои службы...“	Ст. 407. „Когда волненіе души єго немного утихло, онъ сказалъ: если уже ты презрѣлъ меня, и не обращаєшь на меня никакого вниманія, — не знаю, впрочемъ, за что, — по крайней мѣрѣ тебѣ надлежало бы позаботить ся о твоей чести; а теперь ты открылъ всѣмъ уста; всѣ говорятъ, что ты изъ тщеславія отказалъ ся отъ этого служенія...“
Ст. 229. „Єслибы ты мôгъ коли нибудь увидѣти очима своими зовсѣмъ скрытый способъ борбы и бѣшеный нападъ діявола то увидѣвъ бы ты далеко бôльшу и и страшнѣйшу битву якъ та, котру я представивъ Ту не мѣдь и желѣзо, ни конѣ, колесницѣ и колеса, не огонь (и) стрѣлы и не подôбнî видимî предметы, но другî знаряды, далеко страшнѣйши ôтъ тыхъ...“	Ст. 481. „Єслибы ты моґъ когда-нибудь увидѣть глазами своими мрачнѣйшее ополченіе, то увидѣлъ бы гораздо большую и ужаснѣйшую битву, нежели изображаємая мною. Здѣсь не мѣдь и желѣзо, ни кони, колесницы и колеса, не огонь и стрѣлы и не подобные видимые предметы, но другіе снаряды, гораздо страшнѣйшее этыхъ ..“

Так виглядае переклад з „гречкого тексту“...

Лишає ся ще »Свщ. писаніє о сьвященику«. Та що се за за наукова праця? Виписати з св. Письма самі цитати, де говорить ся про сьвященика, се нинї, коли є множество конкордаций, річ дуже легка, се не вимагає найменшого вкладу працї, се може зробити ученик низшої ґимназиї. Треба було тілько навести жерело. Та від нашого „ученого“ годї сего вимагати.

Отсе цїлий »науковий« доробок нашого русофільского „ученого“.

Не перечимо, що сей доробок має свою вартість, головно „празничні картини“. Кождий взагалї переклад доброго твору се пожаданий вклад в нашу убогу богословску лїтературу. Проти перекладів отже нічо не можемо мати, противно, тїшимось ними. Але рішучо мусимо виступити проти небувалого в культурнім сьвітї способу одурюваня людий, проти подаваня перекладаних творів за ориґінальні, просто — проти лїтературної крадежи.

Се сором для нашої богословскої лїтератури, се сором для нашої наукової лїтератури взагалї! Сором тим більший, що такий чоловік має домаганя і надії на унїверситетску катедру.

О. С.

Огляд часописий.

(Розмова з новим укр. руским послом).

Др. Л. Цегельский, наслїдник помершого п. Ґабля, висловив перед редактором „Народного Слова“ свій погляд на парляментарну полїтику в будучинї, а присьвятив деякі замітки й дотеперішньому єї напрямови і безуспішности. Почав передовсїм від свого уступленя з редакциї »Дїла« і зазначив, що відома статя в „Дїлї“ про митр. Шептицкого була лише формальною притокою до уступленя, а властива причина була далеко поважнїйшого характеру, а іменно полїтичного.

„Було нею іменно — говорив др. Цегельский — не даюче ся вирівнати непорозуміне між мною, як тодїшним керманичем нашої партийної преси, а провідниками україньского парляментарного клюбу на точцї тактики сего клюбу у парляментї. Згідно з проґрамою і традициєю нашого сторонництва, як і згідно з кличами, які сторонництво вивісило в часї виборчої кампанїї, я заступав у „Дїлї“ напрям непримиримої і прінципяльної опозициї через роблене правительству серіозних перепон при переведеню найважнїйших державних конечностий, між тим, як клюб, зглядно тодїшні єго провідники манили ся переговорами з правительством барона Бека. Перебіг дальших подій показав, чиє становище було відповіднїйше. Барон Бек мимо письменних пунктаций і приречень не додержав договору — бо додержати не мав потім потреби — і наш клюб вийшов з порожними руками. Також і моє рішуче та неугнуте становище по атентатї Січиньского не римувало з деякими виступами і заявами деяких наших полїтиків, як також з їх полїтичними плянами. Дехто іменно манив ся тодї солодкими словами д-ра Бобжиньского, котрого я вважаю найбезпечнїйшим, бо найрозумнїйшим, нашим противником. Непримиримий тон редаґованого мною „Дїла“ видав ся в той час в деяких кругах полїтиків невідповідним. Вкінци цїлорічний конфлїкт довів до крізи і з

падало з обчисленя а наслїдком сего лишив ся я без фондів на заплачене рати.

— Ходїм — сказав я — розслїдимо справу на місци. Довше так не може бути.

Ми увійшли до великої салї на першім поверсї. Було тут пусто. Настоятелька сидїла в кутї і гачкувала. Коли побачила нас, підвела ся.

— Де дївчата? — спитав сотрудник.

— Не знаю. Казали, що нинї сьвято.

— Вони-ж знають, що мають чимало до роботи і що фабрикант нарікає.

— Дійсно. Говорила я їм про се та одна з них одвітила: „Нехай пожде!“ Нарікають також на малу платню, хоч перед тим не брали нїколи таких гроший.

— Чи всї?

— Нї. Девять з них хотїло би працювати і є вдячні за платню та три елеґантки, що мають вже суджених, зображають собі, що вони далеко більше варті,

— Розумію. І здає ся, що їх знаю. Сюди вони вже не прийдуть. Чи инших найду на їх місце?

— Досить легко, ваша всечесність, та...

— Вже я сам займу ся тим.

І так зробив. Звільнив упертих; коли однак прийшло до згодженя нових робітників, показала ся трудність.

Слїдуючого дня прочі дївчата прийшли до фабрики, коли однак вечером вертали домів вулицями села, із всїх боків повитали їх немилосерними окликами: „Зрадники, денунціянтки, підлизайки!“ — наслїдком чого вони більш не прийшли до фабрики.

(Дальше буде).

кінцем липня 1908. року я виступив з „Народного Комітету“ та зголосив резиґнацію з редакції »Діла« і »Свободи«. Статя про політику митрополита приспішила лише формальне розвязанє кризи, не була однак зовсім рішаючим моментом.

„Преса писала так, начеби моє уступленє було лишене політичного значіня. Се річ зрозуміла, чому так писало ся і чому я тоді мовчав, хоч, що правда, я міг мати право вимагати для себе більше льояльности від органів, при яких я сам через десять літ працював. Нині однак при зміненій цілком ситуації, коли вже мабуть ніхто не манить ся ніякою новою „новою ерою“, я можу про тодішні події публично говорити, не поповнюючи нельояльности супротив сторонництва.

„Се навіть вказане для зрозуміня і оцінки політичних подій з перед двох, трех літ. В нас загалом за мало публичного розглядання політичних кроків наших політиків і за мало явности у політиці. На мій погляд, се іменно в значній мірі причиняє ся до несьвітлих успіхів нашої політики. Демократична політика не зносить закулісової роботи. А инша політика, як наскрізь демократична по цілям і способам, в нас неможлива“.

Про теперішну тактику українського клюбу не дав др. Цегельский повної відповіди.

„Хоч я ще не є формально членом українського клюбу, однак як евентуальний член єго я почуваю ся звязаним принципом клюбової солідарности. Мої погляди про нашу політику парляментарну і соймову я висловлював через увесь послідний рік в моїх статях »З австрійської України«, міщених в київскім »Літературно-Науковім Вістнику«. Там і висловив я при нагоді зміни реґуляміну погляд, що ся зміна мусить вплинути відємно на тактику українського парляментарного клюбу, виривуючи єму оруже обструкциї з руки. Мимо того однак думаю, є ще досить простору для веденя консеквентної і принципіяльної опозиції“.

(Конець буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина

Дня 20. с. м. відбула ся знов рада міністрів, яка покінчила свої наради, що дотикали в першій мірі дорожні мяса і способів, якими можнаб їй зарадити. Передусім рішено, щоби з огляду на се, що торговельний договір з Румунією ратифікований і вийде в житє 1. вересня с. р., прискорити довіз тамошнього мяса. Дальше постановила рада міністрів переговорювати сейчас з угорским правительством в справі допущеня довозу мяса з Сербії ще перед ратифікацією торговельного договору і то найпізнійше з днем 1. жовтня 1910. Крім сего буде уділений дозвіл на довіз в разі потреби живих волів і свинь з Італії, Голяндії і Франциї. Також рішено попирати довіз худоби і мяса з Боснии і Герцоґовини. Що дотикає довозу мяса з Арґентини, то се питанє буде віддане санітарним й ветеринарийно-поліцийним дослідам.

Вкінци займала ся рада міністрів справою зелізничих тариф, щоби споводувати живійше обсиланє краєвих ринків. В тій справі мають відбути ся переговори з угорским правительством. Рада міністрів рішила знижити тарифи і побічні побори лише о стілько, о скілько они причинять ся до дійсного обниженя подрібних цін. Також звернула ся рада міністрів до зарядів поодиноких мійских громад в цїли попираня торговельного руху через обниженє оплат за худобу і мясо. Їх обовязком буде старати ся о збільшенє довозу худоби. Деякі міскі громади домагали ся заборони ввозу худоби. Рада міністрів застановляла ся над сим питанем, одначе рішила не видавати подібної заборони зі зглядів правних, економічних і політичних.

Правительство предложило вже президиї Кола польского обємистий начерк в справі каналового питаня, але заповіджені в тій справі наради парляментарної комісиї не відбули ся з огляду на те, що пос. Ґломбіньский виїхав на похорони свого брата до Львова. Правительство проектує будову таких каналів: 1. ВіденьОдерберґ; є се цілий проект каналу Дунай-Одра з виїмкою шлезкої лінії; 2. Від шлезкої лінії до Кракова. Тут зроблено зміну в теперішних проектах, а іменно має бути получена Висла з Осьвенцімом, відки пруске правительство бажає повести канал до Одри так, що Краків був би получений з Одрою, а по її сканалізованю посередно через пруску область з Віднем. Пруске правительство має замір довозити до Галичини камінний вугіль, а вивозити галицкі продукти. 3. Має бути побудований внутрішно-галицкий канал Краків-Днїстер через Ярослав до Сяна і через Судову Вишню, Рудки до Днїстра, а відти бічний канал до устя Стрия, евентуально до Галича.

Коли парлямент заявить ся за будовою каналу Дунай-Одерберґ і внутрішно-галицкого, тоді відпаде будова шлезкої части каналу Дунай-Велтава і Дунай Лаба. Чи прийде до будови каналу Дунай-Одра, се буде зависїло від послів Морави і долїшної Австриї. На виключенє шлезкої лінії вплинуло те, що шлезкий сойм не хотів причинити ся до будови сего каналу під напором шлезких вуглиних маґнатів, які бояли ся конкуренциї пруского вугля.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Євпла і Клявдиї; римо-кат.: Бартоломея. — В четвер: руско-кат.: Фотія і Фр.; римо-кат.: Людвика кр.

— **„Діло“** страшно обурило ся на нашу передовицю п. з. „Жидівска небезпека“, в котрій звертає ся бачність християньскої суспільности на ту небезпеку, яка грозить нам від жидівского живла, єго переваги, єго проворности, визиску і деморалізациї. Накликуванє рускої і польскої, взагалі християньскої суспільности до самооборони орґан „Народного Комітету“, удержуваний головно сьвящениками, називає „чорносотеньством“, „готентотскою етикою“ і глумливо ставить се поруч з „католицкою совістю“ та представляє справу так, начеб ту накликувано до переслідованя жидівства, коли тимчасом, як найліпше усім відомо, тішить ся оно виїмковими протекциями, а по школах ширять деморалізацию і гниль між християньскою молодежю. Досить спитати директорів і учителів всяких шкіл, де є значна перевага а бодай поважна меншість жидівства, щоби дізнати ся про страшне зіпсутє ширене сею молодежю. Львів і Краків постарали ся о те, щоби значну часть жидівскої молодежи згромадити в одній школї (у Львові Чацкого) і тим охоронити христ. молодїж від зіпсутя, але се вважають в жидівских кругах упосліджeнєм, виключуванєм, відокремлюванєм і покривдженєм. Хто ще не вірив, в чиї руки Народ. Комітет віддав „Діло“, най собі прочитає статю „Чорносотеньство“ в 184 ч. з пера близько звязаного з жидівством редактора, а впевнить ся без сумнїву о тім. Свого часу остерегали ми перед консолідацією з кацапами, пособлюваного „Ділом“, нині бачимо її плоди. Тепер пропаґує ся консодалїция з жидівством, а буде „послідная гірша первой“. Отже caveant consules..

— **Єго Сьвятість Пій Х.** заіменував о. Івана Гордієвского, крилошанина станїславiвскої капітули, архіпресвитером-митратом епископскої станїславівскої капітули. Інсталяция відбуде ся в найблизшу недїлю і в день Успенія Пр. Д. М. дня 28 го серпня с. р. о годині 10. перед полуднем.

— **Госп.-торгов. спілку „Хлібороб“**, стов. зареєстроване з обм. порукою, отворено дня 15. с. м. в Золочеві. Заг. збори відбули ся в салї »Родини«. Членів вписало ся 320. Задачею спілки є злучити всіх хліборобів золочівскої, олеської, брідскої, лопатиньскої, радехівскої, бузеньскої, глиняньскої, залозецкої і зборівскої філїї „Сільского Господаря“ в цїли піднесеня добробуту рільничого стану.

— **В справі прав Русинів** до львівского університету пос. др. Колесса передав міністрови просьвіти Штіркови декларацию, яку підписали всі професори і доценти львівского університету, котрі займають катедри згл. доцентури з рускою викладною мовою, а се о. др. Бартошевский, др. Верґановский, Грушевский, др. Дністряньский, др. Добряньский, др. Колесса, о. др. Комарницкий, о. др. Мишковский, др. Рудницкий, др. Стебельский і др. Студиньский. Ся заява звучить:

„З огляду на те, що сенат львівского університету звернув ся до міністерства просьвіти з представленєм в справі ствердженя польского характеру львівского університету, рускі професори і доценти львівского університету заявляють ось що:

І. Львівский університет завдячує своє ествованє цісарови Йосифови II. Заведенє латиньскої мови в тій висшій школї як викладної достаточно сьвідчить, що заклад первісно не був польский. Навпаки, треба сконстатувати, що через рівночасне заложенє фільософічного й теольоґічного института при тім закладі цісар Йосиф II. хотів заспокоїти культурні потреби галицких Русинів.

Вже в сім першім періоді заложеня львівского університету Русини спромогли ся поставити для него визначні учительскі сили.

В першій половині XIX. століття заведено німецку мову як викладну. Та щоби в части заспокоїти культурні потреби галицких Русинів, вже в 1848 р. засновано руску катедру рускої мови й літератури.

В рр. 1850—52 заряджено, щоб виклади теольоґії, доґматики, катехитики і методики відбували ся в руский мові.

В 1862 р. на правничім виділі системізовано найперше рускі катедри, а аж опісля засновано катедри з польскою викладною мовою.

II. Правну основу, яка повинна бути міродатна для национального характеру львівского університету, творять дві найвисші постанови з 4. липця 1871 р. і 27. цьвітня 1879 р.

Перша з тих постанов признає зовсім виразно Полякам і Русинам рівне право заснованя окремих катедр з польскою й рускою викладною мовою і таким чином запоручає утраквістичний характер львівского університету.

Друга постанова нормує урядову мову університетских властий, заводячи польску мову для внутрішнього урядованя, але тільки в тих розмірах, в яких польска мова допускає ся в инших державних властях Галичини. Та постанова зовсім не обмежує прав рускої мови в урядованю зі сторонами, як се водить ся також в инших державних властях Галичини.

Розпорядженє міністерства просьвіти з 5. цьвітня 1882 р. нічого не зміняє в тім стані, бо воно так само признає Русинам право на заснованє руских катедр.

Треба тільки жаліти, що міродатні чинники не допустили до здійсненя тих прав, признаних Русинам, і виеднали розпорядженє міністерства просьвіти з 20. марця 1902 р., яким обмежено права рускої мови. Та се розпорядженє ярко противить ся висше згаданим найвисшим постановам.

Не вважаючи на те, що права рускої мови в львівскім університеті значно обмежено, єствує тут 10 руских катедр, росте число викладів у руский мові, а рівночасно зростає також число слухачів і слухачок рускої народности, яке вже давно перевисшило тисячу.

З уваги на всї ті моменти підписані заявляють, що доти не зречуть ся прав, які прислугують рускій нациї і мові в львівскім університеті, доки не наступить заложенє окремого руского університету у Львові.

При тім підписані вказують на безумовну конечність, щоби високе правительство захотіло в найблизшім часї приступити до заложеня окремого руского університету. Основою для сего послужило би системізованє нових руских катедр і виділенє руских катедр з теперішного університету та утворенє з них окремої автономної институциї.

Змаганє до заложеня окремого руского університету як вислів всестороннього культурного розвитку руского народу зміцнило в останних роках з такою живлововою силою, що тільки сповненє сего невідложного домаганя моглоб заспокоїти уми, розворушувані все на ново новими подіями, як найновійше представленє сенату, та привернути нормальні відносини“. („Діло“)

— **Хто кого бив?** В стрийскім повіті а головно в полудневій єго гірскій частині, де межи бойками царить ще тьма кромішна, ведуть завзяту аґітацию москвофіли за д-ром Савюком, кандидатом на соймового посла. Буки, камінє, револьвери і тим подібні переконуючі арґументи в горячій роботі. Не знати лише, хто ліпше вою тими арґументами, чи сторонники д-ра Петрушевича, чи д-ра Савюка і хто кого ними переконує. З вістий, які появляють ся в „Ділї“ та в обох дневничах галицких москвичів„ видко, що ambo meliores. В „Ділї“ читаємо приміром під заг. „Кацапскі розбої в Стрийщині“ таку телєґраму: „Стрий. (Вл. тел.) Московска чорна сотня трядила погром в селі Гірнім і Конюхові. Кількох ранених. В стациїнім будинку наробелено шкоди. Провокатори ходять безкарно. Обуренє величезне“. Однак телеґрафіст „Діла“ спізнив ся, бо „Галичанинъ“ випередив єго вже простором описом кровавої події в Гірнім і Конюхові, представляючи справу в зовсім противнім сьвітлі, що іменно Українці побили кацапів. Було се ще 19. серпня. Кацапи скликали передвиборче віче до села Гірного (недалеко Стрия на полудне). А що в тих сторонах нема так багато кацапів, спроваджено їх зі Скольского, а навіть з Лавочного, Аранжером віча був звісний підуватель Марущак. Коло 6. год. вечером віче скінчилось, а гості відїздили на 9-ох фірах до зелїзничої стациї в Конюхові. Тут — як пише „Галічанін“ — напали на них селяни і з окликами „злодії, рабівники“ почали стріляти з револьверів і кидати камінями. Один з кацапів, мовляв, стрілив також у воздух, щоби настра-

шити напасників. Серед граду куль і каміня дістали ся кацапи на стацию. Але і там не дали їм Українції спокою, а кидаючи камінями, розбили голову жінці начальника стациї, Кульчицкого. Коли фіри вертали до Гірного, напали на них ще раз Конюхівції і побили візників, „своровали дерки“ і поломали вози. В такім сьвітлї представляє бійку „Ґалїчанїн“. Конюхівскі селяни знані однак яко спокійні люди і хочби й справді дещо так було, як доносить „Ґалїчанїн“ то кацапи переїжджаючи селом, мусїли їх сильно спровокувати, коли кидано за ними камінями, бо в стрілянину револьверами з виїмком Марущака годї повірити.

— **Чи прозивати кого „Трильовским“ є обидлив?** Як часописи доносять, до суду в Яблонові вплинула жалоба одного селянина на другого, який в суперечці прозивав єго „Трильовским“. Оба позиваючі ся мають бути січовиками — як пишуть часописи. В Яблонові є адвокатом др. Трильовский і може він буде заступати котрусь з позиваючих ся сторін. Питанє лише, чи того, що прозивав „Трильовским, чи того, що уважає таке прозиванє за обиду себе?

— **Сегорічні маневри.** Замісць відкликаних маневрів цїсарских, в яких мали брати участь всї три корпуси галицкі, відбувають ся звичайні маневри кождого корпуса окремо. Львівский корпус буде маневрувати в повітах бобрецкім, перемишляньскім, бережаньскім і рогатиньскім. Львівска залога вже майже вся вибрала ся на маневри. 95. полк піхоти вийшов ще в суботу через Винники і Перемишляни в напрямі до Бережан. 15. і 80. п. п. та 30. бат. стрільців відійшов вчера, нинї вирушив 30. п. піх., а завтра йде 19. п. кр. обор. Вправи зачнуть ся в бриґадах (2 полки проти себе) і будуть відбувати ся в сторонах Болотнї, Струтина і Пукова. Дивізийні вправи (2 полки проти 2 инших) зачнуть ся від 28. с. м. і потривають до 5. вересня в околицях Рогатина, Липиці горішної, Болшовець і Бурштина. В тім часї військо буде розміщене в Серниках ґорішних, долїшних і середних, Липиці долїшній, Озерянах, Бурштинї, Куропатинках, Людвиківці і Коростовичах. Границю межи операцийними областями 11. і 30. дивізий буде зелїзничий шлях межи Лопушною а Галичом. Маневри в корпусї, де станутъ проти себе дві зглядно три дивізиї будуть тривати від 5. до 10. вересня межи Рогатином, Бурштином, Завадовом і Підвисоким. Конець маневрів припадає на день 10. вересня.

— **Старого ідола,** викованого з каміня, найдено в ярі межи Сокиринцями а Босирами. Ідол представляє сидячу особу з головою, яка має з одної сторони клюв, а з другої писок бика.

— **Що шпіонують российскі емісарі?** В надграничних округах Галичини почавши від цїшанівского а скінчивши на гусятиньскім повітї увихають ся по селах всїлякого рода российскі шпіони, яких вже виловлено за недовгий час численну пайку. Цікаво знати, чим они інтересують ся. Звичайно приходять до села ріжного рода обідранції або і порядно одітий панок або жидок та розпитує на око про звичайні дрібниці прим., як в колодязи глубоко до води, чи богато є колодязів, яку худобу тримають в селї, конї, вівції, чи корови, чи є крамниця або коршма, чи є читальня, або сторожа огнева ітд. Про сї річи звичайно не питає ся такий шпіон одної особи а ставить сї питаня поодиноко ріжним особам, яких зустріне на дорозї. Пр. запитає одної: Чи у вас часто дощі перепадають? чи творять ся мочари, через які не годен перейти, другої спитає — чи в вашім лїсї жиють вовки і т. ин. На позір се є дрібниції, однак они зібрані разом становлять якусь цїлість, яка є видко потрібна чужій державі.

— **Дрібні вісти.** В Воронові, равского повіта, згоріло онодї 11 будинків вартости 11.000 К, з чого 4.600 К було обезпечених в „Днїстрі“. — В Зборові корчмар Шая Кац обіляв ся нафтою і підпалив. Самоубийства допустив ся наслїдком нервового розстрою.

Вінчанє учителя Евгена Міхаловского з учителькою Людвикою Медонівною відбуде ся в Тисьменицї дня 25. с. м.

Оповістки.

— **Вписи учеників і учениць до школи ім. Шашкевича у Львові** ул. Скарбківска ч. 26., на шкільний рік 1910/11. відбудуть ся в днях 29, 30. і 31. серпня 1910. р., кождого дня рано від 9 до 12, а по полудни від 3 до 5 години. — Ученики і ученицї, що записують ся до I-ої кляси, мають виказати ся метрикою уродженя, що мають приписаний вік шкільний, а ученики і ученицї, що вже учащали до сеї школи, мають се виказати шкільним сьвідоцтвом з минувшого року, ученики же і ученицї, які приходять з инших шкіл, мають при вписї предложити шкільне сьвідоцтво з попередного року і метрику уродженя.

— **Іменованя.** Президия краєвої дирекциї скарбу іменувала официяла податкового, Петра Фітовского, управителем податковим в IX кл. ранґи а асистента податкового Иосифа Довбецкого официялом податковим в X кл. ранґи.

— **Видїл філії тов. „Просьвіта“ в Яворові** розписує конкурс на принятє хлопців до ґімназияльної бурси на рік 1910/11 під отсими услівями: 1) Батько (опікун) зобовяже ся платити точно з гори місячну оплату 20 К, або низше після умови письменною деклярацією. 2) Кождий питомець зложить 3 К за зужитя інвентаря. 3) Принятий питомець має заосмотрити ся що найменше в 3 пари біля, 2 простирала на ковдру, 2 простирала на ліжко, 2 пішевки, 6 хусток до носа, 3 ручники, сінник 180 цм. довгий, а 1 м. широкий), 1 подушку, ковдру, коцик до накриваня, порядне убранє і 2 пари обуви. Поданя з сьвідоцтвом шкільним належить вносити на руки п. Івана Тиховского, управителя бурси. — *Видїл.*

Посмертні ✝ оповістки.

— **О. Михайло Сокевицкий,** тайний шамбелян Є Сьвятости Папи, поч. радник Митроп. Консисториї з крилошаньскими відзнаками, вислужений катехит ґімназиї в Бережанах, упокоїв ся дня 23. серпня в Бережанах, 73-ім р. житя, а в 46-ім роцї сьвященьства. Похорони відбудуть ся в четвер дня 25. серпня. В. є. п.!

— **О. Єронім Алексевич,** радник Митроп. Консисториї, парох Чернихова і б. місцедекан тернопільский, упокоїв ся дня 20. серпня в 61. роцї житя, а в 37. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **Володимир Бучацкий,** радник двора при найвисшім трибуналї судовім, упокоїв ся у Відни дня 17. с. м. Похорони відбули ся при численнім здвизї товаришів покійного і віденьских Русинів. В. є п.!

Телеграми

з дня 23. серпня.

Відень. Новий вибір дотеперішнього бурмістра Любляни, д-ра Грібара, не дістав цїсарского затвердженя.

Відень. Помер ту професор медицини др. Леопольд Озер.

Токіо. Прилука Кореї є доконаною подією.

Загреб. Вчера перед полуднем зібрали ся майже всї соймові посли на акт замкненя сойму. Бан відчитав королївске письмо, в якім зазначено з вдоволенєм про останний сойм; однак розвязанє сойму стало ся необхідним з огляду на змінені условини, бо соймова більшість стоїть в суперечности з правительством. По богослуженю всї посли вернули знова до салї нарад, де затверджено протокіл засїданя.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 15. до 21. серпня 1910.

	за 50 клґ.
Пшениця	9.35— 9·55 К
Жито	6·80— 7·00 К
Ячмінь броварняний	6·65 — 7·25 К
Ячмінь на пашу	7·15— 7·40 К
Овес	7·15— 7·35 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Гречка	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	12·00—13·00 К
Горох на пашу	7·00— 7·25 К
Бобик	7·00— 7·25 К
Конюшина червона	65·00—75·00 К
Конюшина біла	70·00—88·00 К
Конюшина шведска	75·00—85·00 К
Тимотка	25·00—27·00 К
Ріпак зимовий	10·75—11·00 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль старий	80·00—100·0 К
Хміль новий	110·00—120·0 К

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	10·[illegible]
Кракова	7·27	10·10	1·15 Б	8·40	2·30
Тарнова	—	—	1·05	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	2·05	[illegible]·53	9·30
Черновець	—	—	—	6·35	12.20
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї	—	10.21	—	—	—
Ходорова	7·15 Г				
Стрия	7·28	11·45	4·25	7·41	11·02
Стрия				10·19Д	
Самбора	8·[illegible]0	9·58	2·00		9·00
Рави руської	7·32	12·00	—	8·00	—
Яворова	8·15	—	5·00	—	—
Брухович	7·32	1·05 Л	1·33 З	8·00	9·25 З
Брухович	7·49 К	1·20	4·03 З	3·26К	—
Підгаєць	—	11·15	—	—	
Винник		—			12·10
Янова	8·15	1·10 К	5·00	9·26 К	10·07К
Любіня	8·00	9·38	2·00	9·00	11·40Р
На Підзамче з:					
Підволочиск	7·01	11·40	**2·00**	5·17	10·13
Бродів	7·01	—	**2·00**	5·17	10·12
Підгаєць	—	10·54	—	9·44	—
Винник	7·26	—	—	6·29	11.55А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10·[illegible]3	—	9·28	—
Винник	7·10		—	6·13	1·39А

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	[illegible]5	8·25	**3·15**	**6·55**	11.15
Кракова	6·04	8.40	3·55	7·45	**12·45**
Кракова	—	—	**2·45**	6·04	—
Мшани	—	—	3·20	5·41	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	8·10	11.10
Черновець	8·10	9·35	—	—	10·26
Черновець		**9·10**	**2·23**	—	**2·50**
Станиславова	—	—	2·52	—	—
Коломиї	—	—	—	5·59	—
Ходорова	—	—	—	8·23 В	—
Стрия	7·30	10·15	1·45	6·50	**11·25**
Самбора	8·00	9·05	3·40	—	10·40
Рави руської	7·31		2·30	7·10	11·35 З
Яворова	8·20		—	6·30	—
Брухович	6·13	10·05 Л	2·35 З	8·38 З	11·35 З
Брухович	7·24	12·25 З	4·24 З	7·10	
Підгаєць	5·58			6·16	
Янова	8·20	10·20К	1·35 Н	3·25	6·39 К
Любіня	6·00	9·05	2·15 Р	3·40	10·40
З Підзамча до:					
Підволочиск	6·35	11·00	**2·31**	8·33	**11·32**
Бродів	6·35	11·00	**2·31**	8·33	—
Підгаєць	6·12		—	6·30	—
Винник			**1·30**		11·35А
З Личакова до:					
Підгаєць	6·31			6·50	
Винник			1·49		10·54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділї.

А = лише в середи і суботи. — Б = від 15/6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою недїлею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій недїлї і сьвятї обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в недїлї і рим.-кат. сьвята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — К = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 31/8 щоденно — Н = від 1/5. до 11/9. в недїлї і рим. кат. сьвята. — Р = від 15/5. до 11/9. в недїлї і рим. кат. сьвята.

Видає і відповідає за редакцию **Сьмен Ґорук.**

З друкарні В. А. Шийковського.